

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ต่อการใช้อาวุธปืนในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความหมายของความรู้ความเข้าใจ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บัญญัติความหมายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจว่า

ความรู้ คือ แฉ่ง เข้าใจ ทราบ

ความเข้าใจ คือ รู้เรื่อง รู้ความหมาย

ความรู้ความเข้าใจตามพจนานุกรมมีความหมายที่สลับกลับกัน ซึ่งความรู้น่าจะหมายถึง การที่สมองรับเอาเรื่องราวต่างๆ เข้ามาจดจำเอาไว้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาโดยสามารถรวบรวมหรือแยกแยะเรื่องราวหรือข้อมูลนั้น ได้อย่างต้องแท้ชัดเจน ซึ่งเรียกว่า ความเข้าใจ

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973 : 42 อ้างใน สุขุม พรหมเมืองคุณ, 2552 : 9) ได้กล่าวไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษาว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง (facts) ความจริง (truth) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับการรวบรวมสะสมไว้ จากมวลประสบการณ์ต่างๆ

บลูม บี.เอส (Bloom B.s. 1971 : 119 อ้างในแหล่งเดิม) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการระลึกถึงเฉพาะเรื่อง ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเน้นความจำ

ความรู้ (knowledge) ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าความรู้ต่างกัน โดยความหมายตามพจนานุกรมทางการศึกษา (dictionary of education) ของคาร์เตอร์ วี กูด

(Carter V. Good, 1973 : 72 อ้างในแหล่งเดิม) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ความรู้” ว่าเป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้ ซึ่งคล้ายคลึงกับความหมายตามพจนานุกรม (The Lixicon Webster Dictionary) (The Lixicon Webster, 1997 : 229 อ้างในแหล่งเดิม) ที่ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์โครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือค้นหา หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลที่ได้จากการสังเกตประสบการณ์หรือจากรายงาน การรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจน และต้องอาศัยเวลา นอกจากนี้ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงจำได้อาจโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยินแก้ไขปัญหามาตรฐานเหล่านี้เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2530 : 10-14) ความรู้จะเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่ายๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยู่ยากซับซ้อนและมีความหมายต่อกัน (รัชชัชชัยจิรณายากุล, 2534 : 98) ส่วนความเข้าใจ คือ ความเชื่อหรือความนึกคิด (concept) หรือการสำเนียง (conception) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปได้ในทางดีและไม่ดี และความรู้ความเข้าใจนี้เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากกลุ่มสังคมมาสู่ตัวบุคคล เช่น ถ้ามีผู้สอนให้บุคคลเข้าใจและรู้ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งนั้นคืออะไร ผู้นั้นก็จะมีเจตคติ (attitude) ที่ดีต่อสิ่งนั้น

จากความหมายคำว่า ความรู้ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างนี้ สามารถสรุปได้ว่า ความรู้ ความหมายถึง การรับรู้ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์สถานที่สิ่งของหรือบุคคลซึ่งเกิดจากประสบการณ์โดยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจน โดยเบนจามิน เอส บลูม และคณะได้แบ่งระดับความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญาเป็น 6 ระดับเรียงจากพฤติกรรมจ้ง่ายไปสู่ขั้นยาก ดังนี้

1.1 ความรู้ ความเข้าใจ (Knowledge) หมายถึง การจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิดวัตถุและปรากฏการณ์ต่างๆ

1.2 ความเข้าใจ (Comprehensive) หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมายและสามารถแปล สรุป หรือ ขยายความสื่อความหมายนั้นได้

1.3 การนำไปใช้ (Appreciation) หมายถึง การนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การพิจารณาแยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์

ระดับความรู้

บลูม (Bloom, 1971 : 142 อ้างใน แหล่งเดิม หน้า 10) ได้แบ่งระดับความรู้ (cognitive domain) เป็น 6 ระดับจากขั้นต่ำไปสู่อันดับสูง ดังนี้

1. ความรู้ (knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในอันที่ทรงไว้หรือรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ได้มากมายเพียงใดนั้นให้ดูว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จะจำไว้เพียงใด

2. ความเข้าใจ (comprehension) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อื่นรู้เจตนาของตนเองและตนรู้ความหมาย ความปรารถนาของผู้อื่น

3. การนำไปใช้ (application) เป็นความสามารถในการนำความรู้และความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้มาได้ หมายถึงการเรียนรู้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นความสามารถในการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขสถานการณ์ให้สำเร็จลุล่วงไป

4. การวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ

5. การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อยๆ ให้เข้ากันได้เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลายๆ ลักษณะแล้วนำมาจัดระบบ โครงสร้างเสียใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

6. การประเมินผล (evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินตีราคาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ (criteria) และมาตรฐาน (standard)

ความหมายทางจิตวิทยา

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2550 : 10-14) ได้ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ ในด้านที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ถึงข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งศึกษาถึงการพัฒนาความสามารถทักษะทางสติปัญญาและการใช้วิจารณญาณของมนุษย์เพื่อประกอบการตัดสินใจ คือ การยอมรับว่าการเรียนรู้ของมนุษย์จะเริ่มต้นจากระดับง่ายๆ ก่อน แล้วเพิ่มความสามารถในการคิดและพัฒนาสติปัญญาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยแบ่งออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้

1. ความรู้ (knowledge) เป็นขั้นตอนแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำอาจจะโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วยความจำกัดความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าความรู้นี้เป็นเรื่องราวของการจดจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่

จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้น การได้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ความคิดและความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

2. ด้านความเข้าใจ (comprehension) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ขั้นตอนนี้จะใช้ความสามารถทางสมองและทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” ซึ่งอาจทำได้ ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับข่าวสารต่างๆ แล้วโดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่างๆ เช่น การบรรยายข่าวสารโดยใช้คำพูดของตนเองแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดหรือใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

3. การนำความรู้ไปใช้ (application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้เป็นพฤติกรรมขั้นที่สาม ซึ่งอาจจะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้วการนำความรู้ไปใช้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การแก้ปัญหา นั่นเอง ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้นตอน และเมื่อนำมาพิจารณาจะเห็นว่า ความรู้ในหลักทฤษฎีการต่างๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวมออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น อาจจะแบ่งเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 3 ขั้น ด้วยกันได้แก่ 1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วนๆ 2) ความสามารถในการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบและ 3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5. การสังเคราะห์ (synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลายๆ ส่วนมารวมเข้าเป็นกรอบ โครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วความสามารถนี้จะเกิดจากการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกันกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน ความสามารถในการสร้างสังเคราะห์นี้เป็นส่วนหนึ่งในพฤติกรรมที่เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องอาศัยความสามารถขั้นต่างๆ หลายขั้น ดังกล่าวมาแล้ว กล่าวคือ จะต้องความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์มาประกอบ

6. การประเมินผล (evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้คำต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่างๆ ที่จะใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นส่วนประกอบในการประเมินผลมาตรฐานนี้อาจจะออกมาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณและมาตรฐานที่ใช้นี้อาจนอกจากจะเป็นความสามารถขั้นสุดท้ายแล้วยังเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญของพฤติกรรมด้านอื่นๆ อีกด้วย ความสามารถในการประเมินผลนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในขั้นสุดท้ายเสมอไป แต่อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่างๆ

ความหมายของความรู้และความเข้าใจในเชิงจิตวิทยาตามที่กล่าวมาข้างต้น ได้กล่าวถึง กระบวนการเกิดความรู้นำไปสู่ความเข้าใจและนำไปใช้ โดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นไปตามลำดับตอนอย่างชัดเจน โดยชี้ให้เห็นว่าความรู้นี้เป็นตอนแรกในการที่สมองรับเอาข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำ จากนั้นขั้นตอนที่สองจึงเป็นเรื่องรวมของความเข้าใจในความหมายของข้อมูลจากความรู้นั้นๆ จนถึงขั้นถ่ายทอดหรือสื่อความหมายออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ต่อไปได้ แล้วจึงมาถึงขั้นความรู้ไปใช้จากความเข้าใจด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินผลต่อไป ซึ่งดูเหมือนไม่สามารถที่จะแบ่งแยกอธิบายเรื่องความรู้และความเข้าใจออกจากกันได้ การที่จะรู้อะไรเพียงอย่างเดียวยังไม่ถือเป็นความรู้ได้ นอกจากจะเข้าใจกระจ่างในรู้นั้น

ความหมายทางสังคมศาสตร์

อุทุมพร ทองอุไทย (2523 : 83-85) อ้างถึงกลุ่มนักศึกษาที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาโดยนายเบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom) ได้จำแนกความหมายระหว่าง ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อประโยชน์ในการสื่อความหมาย ได้ว่า ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึง หรือระลึก ได้ก็ตาม เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่างๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป โดยความรู้นี้อาจ แยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้ในเรื่องสากลเป็นต้น สำหรับความหมายคำว่า ความเข้าใจ นายเบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom) และคณะ ได้อธิบายไว้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะ ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ โดยการทำความเข้าใจนั้นอาจ ไม่มีผลสมบูรณ์เสมอไป เพราะไม่อาจจับประเด็นสิ่งที่อ่านได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามพฤติกรรมความเข้าใจนี้ แบบได้เป็น 3 รูปแบบ คือ การแปล การตีความ และสรุปอ้างอิง

ความหมายทางปรัชญา

กิริติ บุญเจือ (2525 : 1-3) ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจโดยหยาบๆ เขาเรียกว่า “ญาณ” กับ “ปรัชญาญาณ” ซึ่งเป็นคำในภาษาบาลีและสันสกฤตที่หมายถึงความรู้และความลึกซึ้งที่สามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาการต่างๆ กล่าวโดยสรุป คือ การเข้าใจแต่ละอย่างว่าเป็น ญาณ ส่วนการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวต่างๆ ถือว่าเป็นปรัชญาญาณ

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเมื่อศึกษาจากความหมายของคำและทางวิชาการทั้ง 3 ด้านคือ ทางด้านจิตวิทยา ทางศึกษาศาสตร์ และปรัชญา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความรู้หมายถึง ความสามารถในการจดจำ หรือระลึกได้ ในข้อมูลหรือเรื่องราวต่างๆ จากอดีตหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา สำหรับความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถรวบรวมหรือแยกแยะเรื่องราวหรือข้อมูลที่เกิดจากความรู้ นั้น ได้อย่างถ่องแท้ชัดเจน ทั้งนี้ ความเข้าใจที่เกิดจากความรู้ใดไม่จำเป็นต้องเข้าใจความรู้ดังกล่าวได้ทั้งหมดหรืออย่างสมบูรณ์ก็ได้ทั้งหมดหรืออย่างสมบูรณ์ก็ได้

จากบทสรุปข้างต้นที่อธิบายความเข้าใจที่เกิดจากความรู้ใดไม่จำเป็นต้องเข้าใจความรู้ นั้น ทั้งหมด ซึ่งมีความหมายเหมือนคำอธิบายในเชิงปรัชญา ที่พยายามแบ่งแยกความรู้และความเข้าใจออกจากกัน ซึ่งเห็นได้ว่าการอธิบายที่ค่อนข้างแตกต่างจากความรู้ความเข้าใจทางจิตวิทยาซึ่งได้ อธิบายความรู้และความเข้าใจ ในลักษณะของการเรียงลำดับเป็นขั้นตอน จึงเกิดคำถามถ้ามีความรู้แต่ไม่มีความเข้าใจ จะถือว่าเป็นความรู้ตามความหมายในที่นี้หรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก ความหมายของคำว่า ความรู้ตามพจนานุกรมที่ให้ความหมายว่า แจ่ม เข้าใจ ทราบและเมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า ความเข้าใจ หมายความว่า รู้ความหมาย ก็ย่อมแสดงว่าการที่สิ่งรู้สิ่งใดก็ควรรู้อย่างเข้าใจ คำสองคำนี้ได้ยึดความหมายซึ่งกันและกันมาอธิบาย ดังนั้นความรู้และความเข้าใจจึงเป็นเรื่องที่แยกกันออกไม่ได้

จากการศึกษาความหมายความรู้ความเข้าใจจากนักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่าความรู้และความเข้าใจเป็นกระบวนการรับรู้เรื่องราวหรือข้อมูลต่างๆ เข้าสู่ตัวมนุษย์อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยมีระบบความรู้สมองจัดความรู้ นั้นเป็นหมวดหมู่ สามารถรวบรวมเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันและแยกแยะเรื่องที่ต่างกันออกจากกัน นอกจากรวบรวมและแยกแยะเป็นหมวดหมู่ยังสามารถจัดลำดับขั้นตอนได้โดยมนุษย์ต้องเกิดความรู้ก่อนจะเข้าใจ แต่ถ้าถามว่าจำเป็นต้องเข้าใจทั้งหมดที่รู้หรือไม่ อันที่แท้จริงได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าสมองได้จัดความรู้เป็นหมวดหมู่ และสามารถแบ่งประเภทเรื่องราวหรือข้อมูลที่เข้ามาสู่การรับรู้ของสมองว่า

สามารถรับรู้และทำความเข้าใจได้เพียงใด เรื่องของความรู้จึงแบ่งแยกออกเป็นระดับดังเช่น ความรู้ที่ได้อธิบายในเชิงจิตวิทยานั้นเอง

แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตำรวจ

คำว่าตำรวจตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Police” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Watchman” หรือผู้ตรวจตราที่มีพัฒนาการมาจากการจัดระบบตรวจตราและคุ้มครอง (Watch and Ward System) ของตำรวจอังกฤษ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันปราบปรามอาชญากรรมโดยเฉพาะ (ประยงค์ เต็มชวาลา. 2548 : หน้า 7-8)

คำว่า “ตำรวจ” แผลงมาจากคำว่า “ตรวจ” ในภาษาเขมร ซึ่งหมายถึงผู้มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ

ต หมายถึง ตรากตรำ กล่าวคือ ตำรวจจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนต่อความยากลำบากเหน็ดเหนื่อยทั้งปวง

ร หมายถึง รอบรู้ ริเริ่ม ริบเร่งและร่วมมือ กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจะต้องดำเนินไปอย่างเร่งรีบ ฉับไว และทันต่อเหตุการณ์

ว หมายถึง วิจรณญาณหรือวิจารณ์ กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายและหลักวิทยาการตำรวจ ซึ่งกอปรด้วยการใช้หลักเหตุผลในการทำงาน ทั้งจักต้องมีความยินดี มีน้ำใจนักกีฬา พร้อมทั้งจะรับฟังคำวิจารณ์ด้วยความกล้าหาญอดทน และจริงจังในทุกกรณี

จ หมายถึง จดจำ กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของตำรวจจะบังเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์นั้น ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความจำดี รู้จักสังเกต พินิจพิเคราะห์จดจำเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ และกรณีแวดล้อมทั่วไป

สำหรับคำว่า “Police” สามารถวิเคราะห์ตามนัยความหมายในภาษาอังกฤษ เรียงตามอักษรของคำที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

P มาจากคำว่า Politeness แปลว่า สุภาพ นั้นหมายความว่าตำรวจจะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติสุภาพ เรียบร้อย อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่งจองหอง อดดี หรือมีวามอำนาจงน ลืมตัว

O มาจากคำว่า Obedience แปลว่า เชื่อฟัง หรือ Order แปลว่าระเบียบ หมายถึง ความว่า ตำรวจจะต้องเชื่อฟังคำสั่งอันชอบด้วยเหตุผลและผู้บังคับบัญชา และจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยอันดีอย่างเคร่งครัด

L มาจากคำว่า Law ซึ่งแปลว่า กฎหมาย หมายความว่า ตำรวจในฐานะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องมีความรอบรู้ และสนใจในตัวบทกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพื่อพิทักษ์ความเป็นธรรม และปฏิบัติหน้าที่ภายในกรอบแห่งกฎหมายอย่างสมเหตุสมผล เพื่อประสานผลประโยชน์ระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคล ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และความเป็นธรรมในสังคมประกอบกัน

I มาจากคำว่า Investigation ซึ่งแปลว่า สืบสวน หรือ Intelligence ซึ่งแปลว่า ไหวพริบหรือข่าวคราว หมายความว่า ตำรวจมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน เสาะแสวงหาข้อเท็จจริงแห่งคดี และจะต้องปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ ด้วยความเพียรพยายาม มานะอดทนไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก กอปรด้วยความเฉลียวฉลาด และความมีไหวพริบเท่าทันต่อเหตุการณ์

C มาจากคำว่า Co-Operation ซึ่งแปลว่า ความร่วมมือ หรือ Concord ซึ่งแปลว่าปรองดอง เห็นพ้อง นั้นหมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่มีประสิทธิภาพสูงนั้นจำเป็นต้องใช้หลักสามัคคีธรรม รวมทั้งมีการประสานร่วมมือระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และได้รับการสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี

E มาจากคำว่า Energy ซึ่งแปลว่า พลัง นั้นหมายถึงตำรวจจำเป็นต้องเป็นผู้มีสุขภาพ จิตและสุภาพแลนามย์ที่สมบูรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนับสนุนด้านกำลังคน อาวุธ และเครื่อง มืออุปกรณ์ที่จำเป็น ในลักษณะที่พร้อมจะปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะเพื่อที่จะได้เป็นที่พึ่งของประชาชน

ดังนั้น ความหมายของคำว่า ตำรวจ จึงมีลักษณะที่เป็นมงคลนาม และศักดิ์ศรีสูง จำเป็นที่ผู้ประกอบอาชีพตำรวจพึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติให้ครบถ้วนตามอุดมคติของตำรวจดังต่อไปนี้

เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่	กรุณาปราณีต่อประชาชน
อดทนต่อความเจ็บใจ	ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
ไม่มักมากในลาภผล	มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ปวงชน
ดำรงตนในยุติธรรม	กระทำการด้วยปัญญา
รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต	

ความหมายของคำว่า ตำรวจ คือ เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจ และหน้าที่ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน รวมอยู่ในคำจำกัดความพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พจนานุกรมศัพท์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2522 : 21-22)

เจ้าพนักงานตำรวจเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย และเป็นที่ยอมรับว่าอำนาจหน้าที่ของกรมตำรวจของประเทศไทยมีขอบเขตกว้างขวางมาก และอำนาจหน้าที่ของตำรวจมีอาจกำหนดให้ตายตัวลงไปได้ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของกรมตำรวจเป็นไปตามสถานการณ์จะเรียกร้องและต้องมีกฎหมายให้อำนาจเอาไว้ (ปิยะ สุขประเสริฐ, 2525 : 6)

อำนาจหรืออีกนัยหนึ่ง อำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึง อำนาจที่ไว้ไว้เพื่อผู้ที่ได้รับมอบดำเนินการตามหน้าที่ที่ปลงความรับผิดชอบได้สำเร็จลุล่วง (มุสดี สัตยมานะ, 2514 : 36)

หน้าที่ หรือหน้าที่ความรับผิดชอบ (Duties and Responsibility) หมายถึง หน้าที่การทำงาน (Function) ที่มอบให้ทำ และพันธะผูกพัน (Obligation) จะปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2526 : 45)

อำนาจหน้าที่ของตำรวจนั้นมี 5 ประการ ดังนี้

1. หน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอาญา เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในฐานะผู้รักษากฎหมายของรัฐ โดยการจับกุมผู้กระทำความผิด และสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิด
2. หน้าที่ในการป้องกันการละเมิดกฎหมายอาญา การปฏิบัติหน้าที่นี้เน้นในเรื่องการเป็นตำรวจสายตรวจในเขตของความรับผิดชอบ
3. หน้าที่ในการประนีประนอมข้อขัดแย้ง เป็นการป้องกันไม่ให้เรื่องลุกลามใหญ่โตต่อไป เช่น แก้ไขปัญหาเรื่องคนเมาสุราทะเลาะกัน แก้ไขปัญหาข้อพิพาทในครอบครัว ควบคุมฝูงชนมิให้ก่อการจลาจลวุ่นวาย เป็นต้น
4. หน้าที่ในการออกกฎหมายควบคุมสังคม ดำเนินการออกใบอนุญาตต่างๆ ออกคำสั่ง ต่างๆ ออกคำสั่งต่างๆ และคอยตรวจตราสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ปวงชนตามปกติตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยรวมมีอีกกับหน่วยงานอื่นของทางราชการ
5. หน้าที่ในการบริการด้านต่างๆ ทางสังคม เช่น ให้บริการด้านการแพทย์ ในภาวะฉุกเฉิน ช่วยเหลือคนขาดญาติมิตร ทำลายล้างสิ่งที่เป็นอันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย

แนะนำหนทางแก่ผู้ใคร่รู้ ให้คำปรึกษาแก่เยาวชน ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่ผู้สอบถาม เป็นต้น (อรรถพ ชูบำรุง. 2532 : 371)

กรมตำรวจ (2505 : 3-5) ได้กล่าวถึงตำรวจมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

1. ตำรวจในฐานะเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในราชอาณาจักร
2. ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้ผู้ใดละเมิดกฎหมายมหาชน และถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจและหน้าที่สืบสวน จับกุม ตรวจค้น และปราบปรามนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามสมควรแก่ความผิด
3. ตำรวจในฐานะข้าราชการพลเรือน นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหน้าที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและมอบหมายไว้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ไปคู่เคียงกับข้าราชการพลเรือนทุกประการ และต้องรักษาความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน
4. ตำรวจในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน
5. ตำรวจเมื่ออยู่ในฐานะตำรวจสนาม มีหน้าที่ป้องกันและต่อสู้กับข้าศึกทั้งในเขตที่ทำกรยุทธ และมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามระเบียบที่ทางราชการมอบหมายและกำหนดไว้เป็นคราว

แล้ว โสติพันธ์ (2508 : 23-24) ได้เสนอวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ดังนี้

1. การลาดตระเวนท้องที่
2. การควบคุมสอดส่องบุคคลหรือภาวะที่อาจเป็นภัย
3. การทะเบียนและการอนุญาต
4. การสืบสวนคดีอาญา
5. การจับกุมผู้กระทำความผิด
6. การสอบสวนคดีอาญา

Kenny และ William (อ้างใน ประชา พรหมนอก. 2529 : 15-16) ได้กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วตำรวจมีหน้าที่

1. การควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) หมายถึง การปราบปรามโจรผู้ร้ายและหมายรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ของตำรวจทั้งหมด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ควบคุมการกระทำ

ปืนเป็นอาวุธที่มีอำนาจร้ายแรง สามารถทำลายชีวิตคนและสัตว์ได้ใน ระยะเวลาไกล และระยะใกล้ประชิดตัว มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อเป็นเครื่องประหารชีวิตของ มนุษย์และสัตว์มีอำนาจร้ายแรง โดยใช้ยิงได้อย่างแม่นยำ มีลูกกระสุนที่ใช้ดินปืน ปัจจุบันมี การพัฒนาใช้กล้องส่องถึงเป้า ใช้แสงเลเซอร์ ใช้ดาวเทียมนำเป้า ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มี การพัฒนาลูกกระสุนปืนหลายแบบ ทำให้เป็นเครื่องมือการทำลายล้างชีวิตของมนุษย์มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและหวังผลได้มาก (ประสาน เจนร่วมจิตร. 2543 : 6-7)

ปืน หมายถึง อาวุธจำพวกหนึ่งใช้ยิงด้วยดินระเบิด หรือความอัดดันของอากาศ มีหลายชนิด ลักษณะนามว่า กระบอก (Fire - Arms) โบราณเรียก สร, หน้าไม้, เกาทัณฑ์ ว่า ปืน(พจนานุกรมไทย. 2536 : 1107)

อาวุธ หมายถึง เครื่องใช้สำหรับต่อสู้รบพุ่งหรือทำร้ายศัตรู คู่ต่อสู้ เช่น คนใช้ คาบ ปืน ฯลฯ ความใช้เขาเป็นอาวุธ นกกระบอกเทศใช้เขาเป็นอาวุธเตะได้แรงเหมือนม้า เสือ ใช้เขี้ยวและเล็บเป็นอาวุธ ฯลฯ (พจนานุกรมไทย. 2536 : 595)

อาวุธแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. อาวุธโดยสภาพ คือ สิ่งที่ทำไว้เป็นเครื่องประหารโดยตรง เช่น ปืน หอก คาบ แหวน หลาว

2. อาวุธโดยการใช้ คือ สิ่งที่มีได้ทำไว้เป็นเครื่องประหารโดยตรง แต่ สามารถนำมาใช้เป็นอาวุธ เช่น ไม้คานหาบของ สากที่ใช้ตำกับครก ซึ่งเอาไว้ใช้ประทุษร้าย ซึ่ง “อาวุธปืน” ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4(1) สามารถจำแนกได้เป็น

1. อาวุธปืนโดยตรง ได้แก่
 - 1.1 อาวุธสำหรับใช้อิง
 - 1.2 มีเครื่องประกอบด้วยลำกล้องที่ทำด้วยโลหะ ที่ทนทานต่อแรง ระเบิดของดินปืน
 - 1.3 ดินระเบิดที่เป็นพลังขับเคลื่อนกระสุนให้ออกก่าลำกล้อง
 - 1.4 เครื่องจุดชนวนดินระเบิดหรือที่เรียกว่าเครื่องลั่นไก และ
 - 1.5 กระสุนซึ่งส่วนมากทำด้วยเหล็กหรือตะกั่ว เรียกว่า เครื่องกระสุน ปืนจะถูกขับออกจากลำกล้องด้วยแรงระเบิดของดินปืน
2. นอกจากอาวุธปืนตามหลักที่กล่าวในข้อ 1 แล้ว ยังให้หมายความตลอด ถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิด หรือกำลังคั้นของแก๊สหรืออัดลม

หรือเครื่องกลไกใดๆ ซึ่งต้องอาศัยอำนาจพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้น ๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง

3. ส่วนของอาวุธปืนที่ให้อัตโนมัติเป็นอาวุธปืนนั้น ได้แก่ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาวุธปืน ตามข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 ดังนี้

3.1 ลำกล้อง คือ ลำกล้องของอาวุธปืนที่เป็นปืนตามกฎหมายนั่นเอง

3.2 เครื่องลูกเลื่อน หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อนที่เป็นปืนอัตโนมัติอย่าง ยู.เอส.อาร์.มี.หรือออโตเมติก โคลท์ เป็นต้น ซึ่งต้องมีลำเลื่อนสำหรับให้กระสุนปืนเคลื่อนเข้ารังเพลิง และเมื่อยิงแล้วปลอกจะได้สลักออกไปทางช่องที่ลูกปืนนั้นต่อไปถูกดันขึ้นมาจากแม็กกาซีนแล้วถูกผลักเข้าไปในรังเพลิงเพื่อใช้ยิงในครั้งต่อไป

สำหรับส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อนนั้น ก็ได้แก่สปริงสำหรับบังคับให้ลำเลื่อนเดินหน้าถอยหลังตามจังหวะอัตโนมัติของมัน

3.3 เครื่องลั่นไกหรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลั่นไกส่วนนี้ ได้แก่ เข็มแทงชนวน นกสับ และไกปืน เป็นต้น

3.4 เครื่องส่งกระสุนของกระสุน หรือส่วนประกอบสำคัญของสิ่งเหล่านั้น ได้แก่ แม็กกาซีนสำหรับเป็นออโตเมติกดังกล่าวในข้อ 1.3 สปริงในแม็กกาซีนสำหรับให้กระสุนปืนเคลื่อนเข้ารังเพลิงก็ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของเครื่องส่งกระสุนได้ตามนี้ (ชำนานู ชื่นยินดี. 2540 : 28-29)

ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

การบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย คือกฎหมายได้บัญญัติความผิดและโทษไว้เมื่อความผิดเกิดขึ้น จึงต้องบังคับให้มีการดำเนินคดี เพื่อการลงโทษผู้ทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามกฎหมายคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงมักมีคำเรียกตำรวจอีกคำหนึ่งว่า Law Enforcement officer พฤติกรรมสำคัญในการบังคับก็คือ การจับกุมซึ่งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนบางก็จับกุมโดยไม่ต้องสืบสวน เพราะกฎหมายให้อำนาจไว้ เมื่อจับกุมแล้วก็มี การสอบสวนและดำเนินการให้มีการส่งฟ้องศาล บางทีก็ต้องสืบสวนเสียก่อนเพื่อความแน่ชัดในหลักฐาน เมื่อเกิดความแน่ชัดแล้วจึงค่อยจับกุม และสอบสวนต่อไปก่อนที่จะดำเนินการให้มีการส่งฟ้องศาลหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายจึงหมายถึง การจับกุมและการสืบสวนสอบสวนอย่างไรก็ตาม ในการที่จับกุมใครนั้นก็ต้องมีการใช้ดุลยพินิจไม่ว่าจะจับทุกกรณีไป การจับกุมใครเข้าสู่ระบบงานยุติธรรมก็คือการใช้ดุลยพินิจที่เป็นการทำลายความมีเสรีภาพของ

ผู้ต้องสงสัยว่า ได้มีการประพาศติศึกษาคณะอาญา การใช้ดุลยพินิจของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายนั้น มักเป็นสิ่งที่คนทั่วไปมีอาจจะทราบได้ อย่งไรก็ตามเมื่อไม่นานมานี้ นักวิทยาศาสตร์สังคมได้ให้ความสนใจในการศึกษาและอธิบายการบังคับใช้กฎหมาย

ในการบังคับใช้กฎหมายนั้น Quinney ได้แสดงทัศนะไว้ว่าจะต้องใช้ดุลยพินิจโดยคำนึงถึงแนวทางปฏิบัติของกรมเจ้าสังกัดอุดมการณ์แห่งงานอาชีพและความคาดหวังของชุมชน อย่งไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายมีอาจจะกระทำได้ดีเต็มที่ Quinney ให้เหตุผลไว้ว่าการที่เจ้าหน้าที่มาสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ดีเต็มที่เพราะเหตุดังต่อไปนี้

1. ระเบียบแบบแผนในการบังคับใช้กฎหมายชัดเจนวางมิให้ใช้กฎหมายเกินเลขสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน
2. ความคลุมเครือของกฎหมายทำให้ยากแก่การแปลความจึงไม่อาจเอาผิดต่อผู้ผู้กระทำผิดได้
3. ปัญหาในทางเทคนิค อาทิ บุคลากร เครื่องไม้เครื่องมือในการสืบสวนสอบสวนเมื่อสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงพอหรือขาดคุณภาพก็ไม่อาจจะปฏิบัติงานได้ดีเต็มที่
4. ความต้องการขององค์กร ซึ่งได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ความคิดอย่างไหนควรบังคับใช้ ความคิดอย่างไหนไม่ควรบังคับใช้
5. อุดมการณ์หรือค่านิยมของเจ้าหน้าที่แต่ละคนทำให้ต้องมีการเลือกบังคับใช้กฎหมาย

6. ความกดดันหลายๆ ด้านของสังคมทำให้มีอาจจะบังคับใช้กฎหมายได้ดีเต็มที่ เช่น เหยื่ออาชญากรรมหรือประชาชนไม่รายงานให้ตำรวจทราบ และการบังคับใช้กฎหมายบางอย่างอาจจะทำให้เกิดอันตรายแก่สังคมก็ได้ เช่น กรณีความผิดทางการเมือง เป็นต้น

รวมถึงการป้องกันอาชญากรรมเป็นเป้าหมายของงานตำรวจ ซึ่ง Sir Robert Peel (ปรัชย์ เปี่ยมสมบุรณ์. 2526 : 15) บิดาของตำรวจยุคใหม่ ผู้ก่อตั้งตำรวจนครบาลแห่งลอนดอน ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1829 ได้กล่าวไว้ว่า การป้องกันอาชญากรรมคืองานหลักของตำรวจ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวนจับกุมหรือลงโทษผู้กระทำผิดแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานของทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายซึ่งสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมเพราะเกรงกลัวการจับกุม ดังนั้น สายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบและระมัดระวังสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัดเห็นได้ง่าย เพื่อชมขวัญยับยั้งอาชญากร การตรวจท้องที่อย่างสม่ำเสมอทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วไป ด้วยเหตุนี้ตามแนว

ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายการปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่ว
ชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรม โดยลดช่องโอกาสสำหรับผู้ตั้งใจละเมิดกฎหมาย

ยุทธวิธีหลักในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีบังคับใช้

กฎหมายคือการตรวจท้องที่ การปรากฏตัวของตำรวจ และเข้าระงับเหตุร้ายยิ่งอาชญากรรมเมื่อ
เหตุเกิดขึ้นองค์ประกอบหลักของยุทธวิธีคือ กำลังตำรวจ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ
เขตพื้นที่รับผิดชอบในการตรวจในงานประจำ การระดมกำลังรวมตัวกันอย่างเร่งด่วนในกรณีมี
เหตุพิเศษ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2526 : 10)

ความจำเป็นในการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานในการบังคับใช้กฎหมาย

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมย่อมต้องการความสงบสุข ความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยและ ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การที่จะบรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว
ได้รัฐจำเป็นต้องเข้ามาดูแลโดยการวางกรอบหรือระเบียบปฏิบัติเพื่อควบคุมบุคคลในสังคม
หรือพลเมืองของรัฐให้อยู่ในระเบียบแบบแผน และสิ่งหนึ่งซึ่งรัฐนำมาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อ
การดังกล่าวคือตัวบทกฎหมาย ไม่ว่าจะรัฐใดก็ย่อมบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อใช้ในการควบคุม
หรือวางกติกาของสังคมเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเมื่อบัญญัติกฎหมายแล้วจึงมีความ
จำเป็นต้องบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการรักษากฎหมายให้
เป็นกฎหมายนั่นเอง ด้วยเหตุนี้เมื่อใดก็ตามที่มีผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายของรัฐก็เท่ากับ ผู้นั้นปฏิบัติ
ตนขัดกับความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นเหตุที่จะต้องถูกจับกุมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย
หากผู้นั้นขัดขืนการจับกุมหรือมีการต่อสู้กับเจ้าพนักงานของรัฐในการจับกุม รัฐหรือเจ้า
พนักงานก็จำเป็นต้องใช้มาตรการตามจำเป็นในการจับกุมผู้นั้น (สิริลักษณ์ นุรักษ์. 2541 : 6)

ซึ่งงานตำรวจเป็นงานที่มีการใช้ดุลยพินิจในระดับผู้ปฏิบัติงานค่อนข้างมากโดย
เฉพาะในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (สุวรรณ สุวรรณเวช. 2531 : 32) รวมถึง
การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายมีหลายคราว
เกิดความจำเป็นต้องใช้กำลังบังคับหรือบางครั้งต้องใช้อาวุธ โดยเฉพาะอาวุธปืน (อิศเรศร์
ปรางทอง. 2549 : 18)

ซึ่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่ง
เทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 เป็นกฎหมายซึ่งบัญญัติเพื่อควบคุมการมีและใช้อาวุธปืน ไม่ว่าจะเป็
การทำ ซื่อ มี ใ้ ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน อันเป็นการวางกรอบหรือ
กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการมีและใช้อาวุธปืน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสิทธิและเสรีภาพ

ของปัจเจกชน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับต่อประชาชนผู้มีและใช้อาวุธปืนเป็นหลัก ในส่วนของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายนั้น บทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติยกเว้นให้หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีหรือใช้อาวุธปืนในราชการไม่ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจร่วมกันออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดชนิด ขนาด จำนวน ตลอดจนการมีและใช้เก็บรักษา การพาดพิง และการอย่างอื่นที่จำเป็นเพื่อการรักษาความปลอดภัยอันเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืนที่ให้หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีและใช้ในราชการ ซึ่งผลแห่งการนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกันออกกฎกระทรวงให้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนของหน่วยราชการและของรัฐวิสาหกิจรวมประมาณกว่า 20 หน่วยงาน ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ โดยให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ และผู้แทนจากหน่วยราชการอื่นเป็นกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

1. การพิจารณากำหนดชนิด ขนาด จำนวนอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ที่จะให้แก่แต่ละหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจมิได้ตามที่เห็นสมควร
 2. พิจารณากำหนดพื้นที่และภารกิจในการใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของรัฐวิสาหกิจ
 3. พิจารณาออกระเบียบปฏิบัติเพื่อให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจปฏิบัติหน้าที่ตามที่เห็นควร
 4. ตรวจสอบการมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎกระทรวงของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจดังกล่าว
- ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจซึ่งมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ใช้ในราชการของตนจึงต่างออกกระเบียบว่าด้วยการใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของตนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

ระเบียบว่าด้วยการใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจแต่ละหน่วยงานนั้น แม้จะมีหลักการพื้นฐานเดียวกันคือ เพื่อควบคุมการใช้อาวุธปืน

ของเจ้าพนักงานมิให้เกินขอบเขต แต่ระเบียบดังกล่าวนั้นแม้จะมีแนวทางที่ชัดเจนแต่ก็ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย จึงทำให้ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการพิจารณา กรณีการใช้บังคับอาวุธปืนของเจ้าพนักงาน เว้นแต่การปรับบทกฎหมายเพื่อการป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ซึ่งเป็นหลักการป้องกันของประชาชนโดยทั่วไปไม่ใช่ของเจ้าพนักงานซึ่งต้องควรมีมาตรฐานการใช้อาวุธปืนสูงกว่าประชาชนทั่วไป

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานตำรวจ

การใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานตำรวจมีหลักเกณฑ์บัญญัติไว้ในระเบียบการตำรวจ ไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ในการพกอาวุธปืน ดาบปลายปืนและตะบอง ไว้ว่า

ห้ามมิให้ตำรวจซึ่งแต่งเครื่องแบบกึ่งดีหรือมิได้แต่งเครื่องแบบกึ่งดีหรือที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการต่างๆ โดยทั่วไป พกหรือพาอาวุธไปในถนนหลวง ทางหลวงหรือในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 1)

1. หน่วยตำรวจรักษาการณ์ที่เตรียมตัวอยู่กับที่เป็นหมวดหมู่เพื่อป้องกันและปราบปรามเหตุการณ์โจรผู้ร้าย
2. ตำรวจสายตรวจ ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร
3. หน่วยตำรวจซึ่งได้รับคำสั่งให้ไปตรวจหรือรักษาเหตุการณ์แรมคืน
4. ตำรวจที่ประจำคุ้มหรือด่านตรวจ
5. ตำรวจที่ทำหน้าที่อารักขาบุคคลหรือเป็นยามสถานที่สำคัญ ซึ่งทางราชการสั่งให้มีอาวุธปืนติดตัวได้
6. ตำรวจซึ่งทำหน้าที่ควบคุมเงิน
7. ตำรวจควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือผู้ต้องขังเดินทางไปส่ง ณ ที่ใดๆ ซึ่งเป็นทางไกลหรือทางเปลี่ยวอันจำเป็นต้องมีอาวุธควบคุมอย่างแข็งแรงและหัวหน้าหน่วยงานที่จัดตำรวจควบคุมไปนั้นสั่งให้ตำรวจผู้ควบคุมมีอาวุธปืนไปในกรณีนั้น
8. เมื่อมีกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นต้องปราบปรามเหตุการณ์ด้วยการใช้อาวุธ ให้ตำรวจพกอาวุธปืนเคลื่อนที่ไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่ต้องมีหัวหน้าเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรคุมไป ถ้าไม่มีนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่จะจัดให้ควบคุมไปได้ จึงให้จัดนายตำรวจชั้นประทวนถัด ๆ ลงมาเป็นผู้ควบคุม
9. ตำรวจที่ทำการฝึก ซึ่งต้องใช้อาวุธปืนตามระเบียบว่าด้วยการฝึก

10. ตำรวจที่จัดเป็นกอง หมวดหรือหมู่เกียรติยศตามระเบียบที่ว่าด้วยการจัดแถว เกียรติยศ

11. ตำรวจซึ่งทำหน้าที่นำอาวุธปืนของหลวงหรือของกลางส่งยังที่ต่างๆ ในกรณีนั้น ต้องบรรจุอาวุธปืนนั้นในหีบหรือห่ออย่างเรียบร้อย

12. กรณีพิเศษอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชาตำรวจตั้งแต่ชั้นผู้กำกับการขึ้นไปสั่งให้พกอาวุธปืนไปได้

ข้อยกเว้นเหล่านี้ เมื่อเสร็จกิจที่จำต้องพกหรือพาอาวุธปืน ไปในการนั้นแล้ว ตำรวจที่มีอาวุธปืนเหล่านั้นจะต้องรีบกลับหน่วยที่ตั้งโดยเร็ว ห้ามพกหรือพาอาวุธปืนแวะเวียนไปในที่อื่นใดอีก

ห้ามพกอาวุธปืนเข้าไปในเขตพระราชฐาน เขตทหาร ในศาล (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 1)

ตำรวจชั้นจ่าสิบตำรวจลงมาที่เดินทางจากต่างจังหวัดหรือต่างท้องที่ โดยพกอาวุธปืนสำหรับติดตัวไปด้วยให้รับนำอาวุธปืนและกระสุนทั้งของหลวงและของส่วนตัวไปฝากไว้ที่สถานีตำรวจเจ้าของท้องที่นั้นๆ เว้นแต่การเดินทางผ่านโดยไม่พักค้างคืน (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 4)

ตำรวจตั้งแต่ชั้นจ่าสิบตำรวจขึ้นไป ซึ่งแต่งเครื่องแบบและปฏิบัติราชการอื่น นอกจากกรณีที่ยกเว้นไว้ในระเบียบฯ บทที่ 13 ข้อ 1 จะพกอาวุธปืนติดตัวไปด้วยก็ได้ แต่ต้องพกพาไปโดยมิคหิตจนผู้อื่น ไม่อาจรู้ได้ง่ายว่ามีอาวุธปืนติดตัวอยู่ เช่น บรรจุไว้ในกระเป๋าเอกสาร เป็นต้น (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 5)

ข้าราชการตำรวจที่มีความจำเป็นต้องพกอาวุธปืนติดตัวไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าอาวุธปืนนั้นจะเป็นอาวุธปืนส่วนตัวหรือของทางราชการ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาชั้นสารวัตร สารวัตรใหญ่ หรือตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไปก่อน การอนุญาตดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือตามแบบแนบท้ายระเบียบนี้ โดยมอบให้กับผู้รับอนุญาตนำพกติดตัวไป การอนุญาตให้อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา ผู้อนุญาตว่าควรจะให้พกภายในกำหนดกี่วันแต่ทั้งนี้การอนุญาตครั้งหนึ่งจะ ต้องไม่เกิน 6 เดือน (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 6)

สำหรับตำรวจที่มีอำนาจอนุญาตและตำรวจตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจเอกขึ้นไป ถ้าจะต้องปฏิบัติราชการนอกเครื่องแบบและมีความจำเป็นต้องพกพาอาวุธปืนติดตัวไปด้วย ถือว่า

อยู่ในภาวะรู้การควมริควรเป็นอย่างดีแล้ว ไม่ต้องขออนุญาตผู้ใด เป็นแต่ให้นำบัตรประจำตัวติดตัวไปด้วย เพื่อแสดงเมื่อจำเป็นเท่านั้น (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 6)

การพกอาวุธปืนในกรณีแต่งเครื่องแบบตำรวจ (ระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี บทที่ 13 ข้อ 7)

1. ขณะอยู่ในแถว ควบคุมแถว ไปราชการ ให้พกโดยใช้ซองปืนหนังสีน้ำตาลร้อยเข็มขัดไว้ทางขวา
2. ในโอกาสล่าลง ให้พกพาไปในลักษณะซ่อนเร้นอย่างมิดชิดจนไม่อาจสังเกตเห็นได้ง่าย
3. ในขณะปฏิบัติหน้าที่จรรจร ตำรวจที่มียศตั้งแต่สิบตำรวจเอกลงมา ให้พกโดยใช้ซองปืนสีขาวร้อยเข็มขัดไว้ทางขวา ตามที่กองพลธิการจัดหามาจ่ายให้ใช้ราชการ ในกรณีมิได้แต่งเครื่องแบบตำรวจ ให้พกพาไปโดยมิดชิดจนไม่อาจสังเกตเห็นได้ง่าย เช่น บรรจุไว้ในกระเป๋าเอกสาร เป็นต้น

ข้อควรระวังในการพกพาอาวุธปืนนั้นมีหลักอยู่ว่า ต้องให้มิดชิดและเรียบร้อย ทั้งต้องให้เป็นการเหมาะสมกับกาลเทศะด้วย อย่าพกปืนในทำนองที่ทำให้ประชาชนได้รับความกระทบกระเทือนใจเมื่อได้พบเห็น เช่น ไม่สวมเครื่องแบบ แต่เหน็บปืนไว้ที่สะเอวข้างหลังบ้าง หรือใส่กระเป๋ากางเกงปล่อยด้ามปืน โผล่ออกมาให้เห็นบ้าง เป็นต้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยมักจะพบเห็นบ่อยครั้งว่าเจ้าพนักงานจะพกพาอาวุธปืนติดตัวไปใน การปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในบางครั้งอาจสงสัยว่าเจ้าพนักงานเหล่านั้นมีความจำเป็นเพียงใดที่จะต้อง มีอาวุธปืนติดตัว หรือการมีอาวุธปืนติดตัวของเจ้าพนักงานเหล่านั้นมีพื้นฐานมาจากเหตุผลใด เช่น ตำรวจจราจรมีความจำเป็นต้องพกอาวุธปืนติดตัวหรือไม่

จากการศึกษาถึงระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีดังกล่าวมาข้างต้นคงพอที่จะ ทำให้เห็นถึงแนวทางหรือความเป็นมาเกี่ยวกับระเบียบของส่วนราชการในประเทศไทยได้ว่า ทำไมเจ้าพนักงานต้องมีปืนหรือต้องการพกพาอาวุธปืนในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุป ถึงเหตุผลหรือที่มาได้ว่าโดยหลักทั่วไปแล้วห้ามตำรวจ (ซึ่งน่าจะเทียบเคียงกับเจ้าพนักงานอื่น ได้) ซึ่งแต่งเครื่องแบบหรือมิได้แต่งเครื่องแบบก็ตาม ห้ามพกหรือพาอาวุธปืนไปในถนนหลวง ทางหลวงหรือในที่สาธารณะสถาน แต่เหตุผลซึ่งทำให้เจ้าพนักงานหรือโดยเฉพาะตำรวจพกพา อาวุธปืนติดตัวอยู่เสมอๆ จนเป็นภาพที่ชินตานั้น น่าจะมีพื้นฐานที่สำคัญมาจากการป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้าย แต่ก็มีข้อสังเกตเกี่ยวกับตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจรซึ่ง

ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดียกเว้นให้พักหรือพลาอาวุธไปในถนนหลวง ทางหลวง หรือในที่สาธารณะสถานใด ๆ ที่มีได้มีหน้าที่ในการป้องกันหรือปราบปรามโจรผู้ร้ายโดยตรงแต่เป็นหน้าที่ในด้านการอำนวยความสะดวกจราจรเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดถึงวิธีการพลาอาวุธปืนติดตัวของตำรวจชั้นตั้งแต่จำลิมตำรวจขึ้นไปซึ่งแต่งเครื่องแบบและปฏิบัติราชการอื่นนอกจากที่ได้รับยกเว้นตามข้อ 1 ว่า การพกปืนต้องพกพาไปโดยมิดชิดจนผู้อื่นไม่อาจรู้ได้ง่ายว่ามีอาวุธปืนติดตัวอยู่ ซึ่งการที่ให้ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่อื่นพลาอาวุธปืนได้น่าจะมาจากเหตุผลที่ตำรวจทุกหน่วยมีหน้าที่ในการป้องกันและจับกุมผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกัน แต่การพกพาต้องเป็นไปโดยมิดชิดจนผู้อื่นไม่อาจรู้ได้ง่ายว่ามีอาวุธปืน มิใช่พกพาข้างเอวโดยเปิดเผยดังเช่นที่พบเห็นกันทั่วไป

จะเห็นได้ว่าการใช้กำลังและอาวุธปืนของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมาก ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศว่าทำอย่างไร จึงจะให้เกิดการตัดสินใจที่เหมาะสมเมื่อต้องใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และไม่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การใช้กำลังและอาวุธปืนประเภทต่างๆ จะต้องเป็นไปตามความเหมาะสม ไม่ใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุ ด้วยเหตุดังกล่าว การประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 8 ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา เมื่อ ค.ศ. 1990 จึงได้รับรองหลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานที่พึงปฏิบัติดังกล่าว รวมถึงการป้องกันอย่างเป็นระบบ เช่น การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระเบียบในการเก็บและเบิกอาวุธปืน การรายงานเมื่อมีการใช้อาวุธปืน เป็นต้น และสหประชาชาติได้ถือเป็นมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง

มาตรฐานองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

หลักการฉบับนี้รับรอง โดยที่ประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 8 ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม ถึง 7 กันยายน ค.ศ. 1990 หลักการนี้ได้กำหนดขึ้นจากแนวความคิดร่วมกันว่า

1. งานของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เป็นงานบริการสังคม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งจึงจำเป็นต้องธำรงไว้ อีกทั้งเมื่อใดก็ตามที่จำเป็นก็จะต้อง

ปรับปรุงเงื่อนไขการปฏิบัติงานและสถานภาพของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น

2. การคุกคามต่อชีวิตและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่

บังคับใช้กฎหมาย ย่อมเป็นที่เห็นได้ว่าเป็นการคุกคามต่อเสถียรภาพของสังคมทั้งมวลด้วย ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้รักษากฎหมายด้านอื่นๆ มีรูปแบบการทำงานที่ค่อนข้างยากและเสี่ยงแต่ก็ต้องเคารพสิทธิมนุษยชนของพวกเขาเหล่านั้นด้วย เขาทั้งหลายจำเป็นต้องป้องกันตนเองจากผู้ที่จะเข้ามาทำร้ายหรือก่อให้เกิดความรุนแรง แต่ระดับของกำลังที่ใช้ก็ต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนเช่นกัน การใช้กำลังจึงต้องใช้หลักความไม่รุนแรงเหมาะสม ถูกกฎหมาย และใช้เมื่อจำเป็นตามสถานการณ์

การซื้อขายอาวุธกันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศก่อให้เกิดความเสี่ยงกับการทำงานของตำรวจ ในประเทศแอฟริกาใต้มีตำรวจมากกว่า 200 นายถูกฆ่าทุกปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดในโลก ซึ่งยอดการตายที่สูงนี้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกทางด้านความปลอดภัยกับเจ้าหน้าที่รายอื่น นอกจากนี้มีบันทึกไว้ว่าร้อยละ 65 ของตำรวจ 955 นาย ที่ถูกฆ่าตายระหว่าง ค.ศ. 1994-1997 เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ ร้อยละ 61 ของการเสียชีวิตเหล่านี้เกิดขึ้นเมื่อตำรวจถูกขโมยอาวุธของตนเองไป

นับเป็นสิ่งที่ดีที่ตำรวจให้ความสนใจว่า รัฐควรมีการควบคุมอาวุธอย่างเข้มงวดเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติหน้าที่ แต่ผลตอบแทนที่ต่ำประจวบกับการขาดการฝึกอบรมและขาดอุปกรณ์ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่กีดกันการปฏิบัติงานของตำรวจ

3. เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิในชีวิตเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล ซึ่งรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและยืนยันอีกครั้งในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

4. กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษได้กำหนดพฤติการณ์ที่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อาจใช้กำลังบังคับในการปฏิบัติการตามหน้าที่นั้น

5. ข้อ 3 ของประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ได้กำหนดว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอาจใช้กำลังบังคับได้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและภายในขอบเขตของการปฏิบัติการตามหน้าที่เท่านั้น

6. การประชุมเตรียมการสำหรับการประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดครั้งที่ 7 ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองวาเรนา ประเทศอิตาลี ได้มีการตกลงกันถึงองค์ประกอบที่เป็นข้อพิจารณาในอนาคตว่าด้วยการจำกัดการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

7. โดยมติที่ 14 ของการประชุมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 7 นอกจากประการอื่น ๆ แล้ว ยังได้เน้นว่าการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ควรเป็นไปโดยเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

8. สภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติโดยมติที่ 1986/10 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 1986 ข้อ 9 ได้ขอให้ประเทศสมาชิกให้ความสนใจ โดยเฉพาะกับการปฏิบัติตามประมวลระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งที่ประชุมสมัชชาทั่วไปขององค์การสหประชาชาติ โดยมติที่ 41/149 ลงวันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ. 1986 นอกจากประการอื่น ๆ แล้ว ยังได้เห็นพ้องด้วยกับข้อเสนอแนะของสภาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว

9. เป็นการสมควรโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น ที่จะต้องพิจารณาถึงเรื่องบทบาทของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม เรื่องการคุ้มครองสิทธิในชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล เรื่องความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการรักษาความปลอดภัยของสาธารณชนและความสงบเรียบร้อยของสังคม และเรื่องความสำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติ การฝึกอบรมและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

หลักการ บุคคลในหน่วยงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติและสาธารณชน พื้นฐานที่จะกล่าวต่อไปนั้น กำหนดขึ้นเพื่อช่วยสนับสนุนประเทศสมาชิกในการดำเนินการรักษาและส่งเสริมบทบาทที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งควรที่รัฐบาลจะได้ให้ความสำคัญและเคารพภายในกรอบแห่งกฎหมายและการปฏิบัติของประเทศ และควรเป็นที่ใส่ใจของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ นักกฎหมาย

1. หลักเกณฑ์ทั่วไป

1.1 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพึงกำหนดและปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์และข้อบังคับว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ บังคับใช้กฎหมาย ในการพัฒนา กฎเกณฑ์และข้อบังคับดังกล่าว รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับ ใช้กฎหมายพึงหมั่นตรวจสอบประเด็นเรื่องจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังบังคับและอาวุธ ปืนนั้นอยู่เสมอว่ามีการปฏิบัติที่ถูกต้องชอบธรรมเพียงใด (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 1.)

1.2 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพึงพัฒนาวิธีการใช้อาวุธและ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้มีความหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นที่แตกต่างกันของแต่ละ สถานการณ์ รวมถึงพัฒนาให้มีอุปกรณ์อื่นที่อาจใช้แทนอาวุธแต่มีอันตรายน้อยเพื่อให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย อันจะเป็นการลดการบาดเจ็บหรือการตายที่อาจเกิดขึ้นจากการ ใช้กำลังบังคับนั้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงได้รับอุปกรณ์ ป้องกันตัว เช่น โล่ หมวกป้องกันศีรษะ เสื้อกันกระสุน และอุปกรณ์กันกระสุนติดตั้งใน ยานพาหนะ เพื่อที่จะลดความจำเป็นในการใช้อาวุธทุกชนิดลง (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 2.)

1.3 การพัฒนาและจัดให้มีอุปกรณ์อื่นที่อาจใช้แทนอาวุธที่มีอันตรายน้อยควร เป็นไปในลักษณะที่จะลดความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องนั้น โดยให้ เหลืออันตรายน้อยที่สุด อีกทั้งการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวควรอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 3.)

1.4 เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงเลือกใช้วิธีการอื่น ๆ ที่มี อันตรายน้อยที่สุดและให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนที่จะเปลี่ยน ไปใช้กำลังบังคับและอาวุธ ปืน การใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนพึงกระทำต่อเมื่อวิธีการอื่น ๆ ที่จะใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ นั้นล้วนแต่ไม่ได้ผลแล้วเท่านั้น (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 4.)

1.5 ในกรณีที่การใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนโดยชอบเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะ หลีกเลี่ยงได้ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้อง (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 5.)

1.5.1 ใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนดังกล่าวอย่างจำกัดเพียงให้พอเหมาะแก่ความจำเป็นตามความร้ายแรงของความคิดและวัตถุประสงค์ตามกฎหมายในกรณีนั้น ๆ

1.5.2 พยายามลดการบาดเจ็บและความเสียหายให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ควบคู่ไปกับความตระหนักที่จะต้องรักษาชีวิตของมนุษย์

1.5.3 จัดการเตรียมพร้อมเรื่องความช่วยเหลือทางการแพทย์ให้กับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์นั้น โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

1.5.4 ติดต่อญาติหรือเพื่อนสนิทของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บได้ทราบเหตุโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

1.6 กรณีที่เกิดการตายหรือบาดเจ็บจากการใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องรายงานเหตุนั้นต่อผู้บังคับบัญชาในทันทีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ 22 (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 6.)

1.7 รัฐบาลจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายผู้ใดที่ใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนโดยมิชอบหรือโดยอำเภอใจนั้นจะต้องได้รับการลงโทษตามความผิดอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศนั้น (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 7.)

1.8 แม้แต่ในกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษ เช่น เกิดปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองหรือเกิดเหตุฉุกเฉินในสาธารณชนก็ไม่ให้นำอ้างเป็นเหตุที่จะทำให้การใช้กำลังบังคับหรืออาวุธนั้นเป็นไปโดยฝ่าฝืนต่อหลักการพื้นฐานดังกล่าวได้ (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 8.)

2. หลักเกณฑ์พิเศษ

2.1 เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องไม่ใช้อาวุธปืนกับบุคคลอื่นเว้นแต่ในกรณีเพื่อเป็นการป้องกันตัว หรือป้องกันผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายร้ายแรงที่ใกล้จะมาถึงและมีความรุนแรงที่อาจถึงแก่ชีวิตหรืออันตรายสาหัส เพื่อป้องกันอาชญากรรมที่ร้ายแรงประเภทที่กำลังจะก่ออันตรายแก่ชีวิต เพื่อมิให้บุคคลดังกล่าวหลบหนี และทั้งนี้การใช้อาวุธปืนนั้นให้กระทำได้อต่อเมื่อวิธีการอื่น ๆ ที่มีความรุนแรงน้อยกว่านี้ต่างไม่เพียงพอที่จะกระทำให้บรรลุดุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้แล้ว และไม่ว่ากรณีใดก็ตามการใช้อาวุธปืนในการยิงผู้อื่นนั้นพึงกระทำโดยจำกัดอย่างยิ่งโดยให้กระทำได้เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันชีวิตของตนหรือผู้อื่น โดยอยู่

ในภาวะที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่นได้แล้วเท่านั้น (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 9.)

2.2 ในสถานการณ์ดังกล่าวในข้อ 9 เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้

กฎหมายพึงแสดงสถานภาพความเป็นเจ้าหน้าที่ของตนก่อนและส่งสัญญาณเตือนพอสมควรให้ผู้ที่จะถูกใช้อาวุธปืนได้ทราบก่อนว่าเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นจะต้องใช้อาวุธปืนนั้นเว้นแต่กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากโดยสถานการณ์ขณะนั้นมีความเสี่ยงต่อชีวิตหรืออันตรายที่ร้ายแรงต่อเจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่น หรือกรณีเป็นที่เห็นได้ชัดแจ้งว่ามีอาจทำเช่นนั้นได้ (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 10.)

ความเชี่ยวชาญของตำรวจกับทหารมีความแตกต่างกัน โดยทหารปฏิบัติตามกฎหมายในขณะเกิดสงครามในสถานการณ์ที่ต้องมีการต่อสู้ด้วยอาวุธปืนเพื่อฆ่าศัตรูหรือทำให้ศัตรูบาดเจ็บ หน้าที่ของตำรวจและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย คือ การคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอิสระภาพและความปลอดภัย ซึ่งสามารถใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายได้ก็ต่อเมื่อถูกคุกคามถึงชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง ซึ่งอาจเป็นการป้องกันชีวิตหรือหยุดเหตุการณ์ฆาตกรรม อย่างไรก็ตามการที่ตำรวจใช้อาวุธปืนยิงเพื่อการระงับเหตุควรจะเป็นทางออกสุดท้าย ไม่ควรทำตามอำเภอใจหรือเกินกว่าเหตุมาตรฐานองค์การสหประชาชาติใช้ได้กับตำรวจเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ผู้ควบคุมนักโทษ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไม่ควรพกพาอาวุธยกเว้นแต่ที่มีความจำเป็น

ตำรวจจำเป็นต้องได้รับการอบรมการใช้อาวุธให้เกิดความชำนาญ การประเมินการคุกคามและการใช้ทักษะเพื่อควบคุมสถานการณ์ในการใช้กำลังจนถึงแก่ชีวิตตามกฎหมาย มีตำรวจหลายนายที่ได้รับการอบรมและฝึกฝนความชำนาญ

2.3 กฎเกณฑ์และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นพึงรวมถึง (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 11.)

2.3.1 การกำหนดสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะได้รับอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนซึ่งจะต้องมีการกำหนดประเภทของอาวุธปืนและกระสุนปืนที่จะอนุญาตให้พกพานั้นด้วย

2.3.2 การกำหนดโดยแจ้งชัดให้การใช้อาวุธปืนนั้นจะกระทำได้เพียงในกรณีที่จำเป็นและสมควรซึ่งจะต้องเป็นไปในลักษณะที่จะลดความเสี่ยงต่ออันตรายให้เหลือน้อยที่สุด

2.3.3 ข้อห้ามมิให้ใช้อาวุธปืนและกระสุนปืนในลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายหรือเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ตำรวจจะใช้อาวุธที่พกพาง่ายกว่าอาวุธของทหาร เพราะเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมแตกต่างกัน ตำรวจปฏิบัติงานในระยะประชิดตัวผู้ร้ายมากกว่า จึงจำเป็นต้องแยกแยะว่ามีกรข่มขู่เอาชีวิตหรือไม่และต้องให้แน่ใจว่ามีความปลอดภัยหากจะใช้อาวุธในที่สาธารณะ ปืนอัดโนมตี เช่น ปืนไรเฟิล จะมีความเร็วกระสุนและวิถีกระสุนสามารถไปได้ไกลกว่า มีอำนาจทำลายล้างมากกว่าปืนขนาด 9 มม. การใช้ปืนอัดโนมตียิงในเมืองถ้าวิถีกระสุนพลาดจากเป้าไปจะมีความเสี่ยงกับสาธารณะชนมากกว่า นอกจากนี้ปืนอัดโนมตีจะมีปลอกกระสุนที่เป็นโลหะ มีความเร็วสูงและสามารถวิ่งผ่านจากเป้าและไปโดนคนอื่นต่อได้ ปืนดังกล่าวจึงมีอำนาจที่จะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือเกิดบาดเจ็บรุนแรงได้ การใช้ปืนขนาด 9 มม. จะทำให้ประชาชนโดยรอบได้รับความปลอดภัยมากกว่า ดังนั้น ตำรวจในแต่ละประเทศหากทำงานตามปกติจะไม่ใช้อาวุธปืนอัดโนมตีที่มีความเร็วกระสุนสูง แต่จะให้ตำรวจใช้ปืนพกลูกม่ อาวุธปืนกึ่งอัดโนมตีหรือปืนขนาด 9 มม. แทน

อย่างไรก็ดี การนำอาวุธที่จำเป็นออกมาใช้ควรอยู่ในระดับคงที่ ภายใต้การทบทวนโดยประเมินจากยุทธวิธี การข่มขู่ทางเลือกในการใช้อาวุธของตำรวจควรขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และการประเมินระดับความรุนแรงโดยตำรวจและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความสำคัญคือ อุปกรณ์ใดที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละเหตุการณ์เพื่อหยุดการข่มขู่ถึงชีวิต พร้อมกับการคุ้มครองชีวิตของเจ้าหน้าที่และบุคคลที่อยู่รอบข้าง การจัดลำดับของอาวุธที่ตำรวจจะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้เกิดการใช้กำลังให้น้อยที่สุด เช่น เลือกว่าสถานการณ์เช่นนี้จะเลือกขู่ว่าจะใช้กำลังบังคับ ใช้กำลังบังคับ ทุบแฉมือ กระบอง แก้วน้ำตา หรืออาวุธปืน

2.3.4 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุม การเก็บรักษา และการเบิกจ่ายอาวุธปืนรวมถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นจะต้องรับผิดชอบในอาวุธปืนและกระสุนปืนที่ตนเบิกไปนั้น

ในบางประเทศการเก็บรักษาอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของตำรวจยังไม่มีดีนัก ยังคงมีกรณีที่ตำรวจนำอาวุธปืนออกให้เช่าเพื่อนำไปก่ออาชญากรรม หรือแม้กระทั่งตำรวจนำออกไปก่ออาชญากรรมเสียเอง บางประเทศมีความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ผู้มี

หน้าที่เก็บรักษาที่ไม่เก็บรักษาให้ปลอดภัย ไม่มีการจดบันทึกอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนที่
ตำรวจนำออกไปใช้

2.3.5 การจัดให้มีข้อแนะนำและคำเตือนว่าด้วยกรยิงปืน

2.3.6 หลักเกณฑ์ว่าด้วยระบบการรายงานเหตุการณ์กรณีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ
หน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ใช้อาวุธปืนในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

องค์การสหประชาชาติต้องการให้รัฐบาลและเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่
บังคับใช้กฎหมายสร้างระบบการรายงานที่มีประสิทธิภาพและทบทวนขั้นตอนในทุกๆ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือตายจากตำรวจหรือจากตำรวจที่ใช้
อาวุธในการปฏิบัติหน้าที่ รัฐบาลและตำรวจยังต้องแน่ใจว่ามีขั้นตอนในการพิจารณาที่มี
ประสิทธิภาพและผู้พิจารณาจะมีอิสระในการพิจารณาหรืออาจให้พนักงานอัยการทำหน้าที่
พิจารณา

3. การใช้กำลังบังคับต่อการชุมนุมกรณีเป็นการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3.1 ด้วยเหตุที่บุคคลทุกคนพึงมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบและชอบ
ด้วยกฎหมายตามหลักการที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่าง
ประเทศว่าด้วยสิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับ
ใช้กฎหมายตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพึงตระหนักว่าการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนต่อ
กรณีที่มีการชุมนุมนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อเป็นไปตามข้อ 13 และ 14 ดังจะกล่าวต่อไปนี้ (UN
Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle
12.)

3.2 กรณีที่จะสลายการชุมนุม ซึ่งการชุมนุมมิชอบด้วยกฎหมายแต่มิได้มีการก่อ
เหตุร้ายใด ๆ นั้น เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง
บังคับ แต่ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ให้การ ใช้กำลังบังคับนั้นเป็นไปในระดับที่น้อยที่สุด
โดยใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law
Enforcement Officials Principle 13.)

3.3 กรณีที่จะสลายการชุมนุม ซึ่งการชุมนุมนั้นมีการก่อเหตุร้าย เจ้าหน้าที่ที่มี
อำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะใช้อาวุธปืนได้เฉพาะต่อเมื่อวิธีการอื่นที่มีอันตรายน้อยกว่า
นั้นไม่สามารถใช้ได้ผลแล้วอีกทั้งการใช้อาวุธปืนจะต้องเป็นไปในระดับที่น้อยที่สุด โดยใช้
เท่าที่จำเป็นเท่านั้น และไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตามจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของข้อ 9 ดังกล่าวข้างต้น (

UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials
Principle 14.)

ตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติเรื่องการสลายการชุมนุมดังกล่าว

หมายความว่า เจ้าหน้าที่จะยิงปืนเข้าใส่กลุ่มคนเพื่อสลายการชุมนุมได้ต่อเมื่อมีการข่มขู่คุกคามถึงชีวิต ถ้าจำเป็นต้องใช้กำลังตำรวจควรใช้อุปกรณ์อื่นนอกเหนือจากอาวุธ เพื่อสลายการชุมนุมที่มีความรุนแรง แต่สำหรับการชุมนุมอย่างสงบไม่ควรจะใช้กำลังเพราะถือว่ามีผิดกฎหมาย เมื่อการชุมนุมเพิ่มความรุนแรงควรใช้แก๊สน้ำตา แต่ไม่ควรใช้ตามอำเภอใจ ตำรวจจำเป็นต้องได้รับการอบรมเทคนิคการควบคุมจลาจลเป็นอย่างดี และใส่ชุดปิดกั้นหรืออื่นๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธ ตำรวจต้องมีทักษะที่รู้ว่าควรจะใช้ปฏิบัติการอย่างไร โน้มน้าวอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงเท่าที่จะสามารถทำได้ ไม่จำเป็นต้องใช้อาวุธในสถานการณ์จลาจลทุกครั้ง เว้นเสียแต่จะมีการข่มขู่ถึงชีวิต

4. การใช้กำลังบังคับในการคุมขังหรือควบคุมตัว

4.1 เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการคุมขังหรือควบคุมตัวนั้นจะต้องไม่ใช้กำลังบังคับกับผู้ที่ถูกคุมขังหรือถูกควบคุมตัวนั้น เว้นแต่กรณีจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการรักษาความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในสถานที่นั้น หรือเมื่อเป็นกรณีที่มีบุคคลจะถูกทำร้าย (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law

Enforcement Officials Principle 15.)

4.2 เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการคุมขังหรือควบคุมตัวนั้นจะต้องไม่ใช้อาวุธปืน เว้นแต่กรณีเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่นให้พ้นจากอันตรายที่อาจร้ายแรงต่อชีวิตหรือถึงขั้นอันตรายสาหัสได้ในขณะนั้น หรือในกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ที่ถูกคุมขังหรือถูกควบคุมตัว โดยที่ผู้นั้นได้แสดงออกว่าจะก่ออันตรายถึงพฤติกรรมเช่นเดียวกับพฤติกรรมดังกล่าวแล้วในข้อ 9 (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 16.)

4.3 หลักการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นไม่กระทบต่อสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของเรือนจำดังที่บัญญัติไว้ในกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยเฉพาะในข้อ 33,34 และ 54 (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 17.)

5. คุณสมบัติ การฝึกอบรม และการแนะนำ

5.1 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทุกคนเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกตามวิธีการของการกลั่นกรองที่เหมาะสม โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความพร้อมทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ อีกทั้งพึงได้รับการฝึกอบรมในวิชาชีพนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง และพึงมีการทดสอบสมรรถภาพอย่างสม่ำเสมอด้วย (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 18.)

หลักการพื้นฐานข้อนี้ต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทุกคนเป็นตัวแทนและมีความรับผิดชอบต่อชุมชนในทุกด้าน การขาดการฝึกอบรมความชำนาญและขาดระบบการรับผิดชอบต่อขาดอุปกรณ์ที่ตำรวจต้องใช้ในการทำให้ความสามารถของตำรวจและเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายลดลง

5.2 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมและทดสอบที่พอเพียงตามมาตรฐานสำหรับการใช้กำลังบังคับ ส่วนกรณีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับมอบหมายให้พกพาอาวุธปืนนั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมพิเศษว่าด้วยการใช้อาวุธปืนจนผ่านการฝึกอบรมพิเศษแล้วนั้นจึงจะได้รับมอบหมายให้พกพาอาวุธปืนได้ (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 19.)

5.3 ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการฝึกอบรมเรื่องจริยธรรมของตำรวจกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการสอบสวน การแสวงหาทางเลือกอื่นแทนการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี การทำความเข้าใจกับสภาพผู้ชน วิธีการ โน้มน้าว เจรจาต่อรองและการไกล่เกลี่ยตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะลดการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืน นอกจากนี้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายพึงพัฒนารายการฝึกอบรมและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์พิเศษต่าง ๆ นั้นด้วย (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 20.)

การใช้กำลังควรเป็นทางออกสุดท้ายในการปฏิบัติงาน ตำรวจจำเป็นต้องมีอุปกรณ์และทักษะที่ต้องใช้เพื่อรักษาความสงบ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ตำรวจไม่เพียงแต่ได้รับการอบรมในเรื่องว่าอย่างไรให้ตรงเป้า หรือทำความเข้าใจ

สะดวก ดูแลรักษาอาวุธอย่างไร ซึ่งทั้งหมดเป็นเพียงทักษะการใช้อาวุธเท่านั้น แต่ต้องได้รับการอบรมเรื่องการประเมินสถานการณ์และการตอบสนองต่อเหตุการณ์อย่างเหมาะสมเพื่อหยุดหรือป้องกันการคุกคามถึงชีวิตโดยตรง เช่น ต้องสามารถควบคุมและเจรจาต่อรอง อย่างไม่ใช้กำลัง ในบางเหตุการณ์อาจมีการเข้าปะทะ ดังนั้น การฝึกอบรมจำเป็นต้องมีการประเมินการคุกคามทางยุทธวิธี เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีระดับทักษะตามมาตรฐาน ควรต้องมีการคัดเลือกรายชื่อที่ถนัด ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต่อเมื่อรัฐบาลให้ความสำคัญและมีข้อบังคับที่เข้มงวด

5.4 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องสามารถให้คำปรึกษาแนะนำอย่างจริงจังแก่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นได้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืน (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 21.)

6. การรายงานและวิธีการแก้ปัญหา

6.1 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องจัดวางระบบการรายงานและวิธีการแก้ไขปัญหากรณีเกิดเหตุการณ์ที่ต้องมีการรายงาน สำหรับกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ต้องมีการรายงานดังกล่าวนี้ รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีมาตรการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะมีกระบวนการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งหน่วยงานทางการบริหารที่เป็นอิสระหรือหน่วยงานอัยการต้องอยู่ในฐานะที่จะใช้ดุลยพินิจตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ในกรณีที่มีการตายและบาดเจ็บสาหัสหรือผลร้ายแรงอื่น ๆ รายละเอียดของรายงานดังกล่าวจะต้องมีการจัดส่งไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและศาล (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 22.)

6.2 บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนั้น ตลอดจนผู้แทนตามกฎหมายของบุคคลนั้นพึงมีสิทธิเข้าฟังการไต่สวนข้อเท็จจริงของศาลหรือเข้าฟังกระบวนการไต่สวนนั้น ในกรณีที่บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กำลังบังคับหรืออาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวถึงแก่ความตายไปแล้วก็ให้บุตรหรือภรรยาของบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ใช้สิทธิดังกล่าวแทน (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 23.)

6.3 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาทั้งหลายจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่รู้ว่าเจ้าหน้าที่ที่มี

อำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของตน ได้ใช้หรืออยู่ระหว่างใช้กำลัง บังคับและอาวุธปืนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วไม่ดำเนินการยับยั้ง ป้องกันและรายงานเหตุ ดังกล่าว (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 24.)

6.4 รัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการให้เป็นที่มั่นใจ ได้ว่า บรรดาเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทั้งหลายจะต้องไม่ถูกดำเนินคดีอาญา และจะต้องไม่ถูกดำเนินการทางวินัยอันเนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ปฏิเสธการใช้กำลัง บังคับและอาวุธปืนหากว่าเป็นการปฏิเสธ โดยชอบเพราะเป็นการปฏิบัติตามประมวลระเบียบ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับ ใช้กฎหมายและหลักการต่าง ๆ ดังกล่าว ในฉบับ นี้ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ ผู้อื่น โดยเป็นการรายงานตามประมวลและหลักการดังกล่าวก็พึงได้รับการคุ้มครองเช่นกัน (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 25.)

6.5 การที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชานั้นจะนำมาเป็นข้ออ้างในการ ปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้นรู้อยู่ แล้วว่าคำสั่งที่ให้ใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนนั้นจะทำให้มีผู้ถึงแก่ความตายหรือ ได้รับอันตราย สาหัส โดยที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบและเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีโอกาสตาม สมควรที่จะปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นได้แต่กลับทำตามคำสั่งนั้น และ ไม่ว่าในกรณีใดก็ ตามความรับผิดชอบยังคงตกอยู่แก่ผู้บังคับบัญชาที่ออกคำสั่งโดยมิชอบนั้นด้วย (UN Basic Principles for the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials Principle 26.)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ปี 1984 เสนอต่อ Faculty of Claremont Graduate School, California, United States, (อ้างใน จักรภพ ศรีจันทร์ 2547 , 45) เรื่อง Discretionary Judgment the Use of Force : An Empirical Study of the Bangkok Metropolitan Police, Thailand, โดย Udom Raksitham. พบว่า อายุ ชั้นยศ หน้าที่ปัจจุบัน อายุราชการ ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการบังคับ ใช้กฎหมาย ขณะที่สถานภาพการสมรส อัตราเงินเดือน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ประวัติการกระทำผิดและทัศนคติในการลงโทษอาชญากร มีบทบาทน้อยต่อการบังคับใช้

กฎหมายของตำรวจไทย กรณีความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างของชั้นยศกับความแตกต่างของการบังคับใช้กฎหมายนั้นพบว่า ตำรวจชั้นสัญญาบัตรหรือผู้บังคับบัญชาตำรวจมีแนวโน้มการบังคับใช้กฎหมายเป็นปฏิภาคพหุคูณกับตำรวจชั้นประทวน และลักษณะการบังคับใช้กฎหมายจะแตกต่างกันหรือไม่นั้น ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ต้องสงสัยด้วยว่าน่าจะเป็นอันตรายหรือไม่

อิสรศรี ปรางทอง (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ขอบเขตและมาตรฐานการใช้บังคับอาวุธปืนของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พบว่า ประเทศไทย ยังไม่มีบทบัญญัติไว้เฉพาะในเรื่องการใช้บังคับอาวุธปืนของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย การจับตามประมวลกฎหมายหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 ตลอด จนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต้น เกี่ยวกับการใช้บังคับอาวุธปืนของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ใน การบังคับใช้กฎหมายแต่อย่างใด ไม่ อื่นทั้งระเบียบของหน่วยราชการเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนก็เป็นเพียงหลักปฏิบัติเป็นการทั่วไป มิได้มีรายละเอียดที่ชัดเจนพอรวมทั้งไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย จึงทำให้ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการพิจารณากรณีการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่แตกต่างจากมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการเริ่มต้นใช้ บังคับอาวุธปืนของเจ้าพนักงานต่อกรณีสถานการณ์ต่างๆ ไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ผลที่ได้จากการศึกษา คือ ประเทศไทยควรมีบทบัญญัติกฎหมายเรื่องการใช้บังคับอาวุธปืนของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับ ใช้กฎหมายที่ชัดเจนแน่นอน โดยเทียบเคียงจากมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่

จักรภพ ศรีจันทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจใช้อาวุธปืนเข้าจับกุมผู้ค้ายาบ้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนชั้นประทวน พบว่า บังคับที่มีความสัมพันธ์กับการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจใช้อาวุธปืนเข้าจับกุมผู้ค้ายาบ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน ระดับความรู้ในตัวบทกฎหมาย การได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิชาการด้านการสืบสวน การได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย ยาเสพติด ประสิทธิภาพการใช้อาวุธปืนยังต่อสู้อกับผู้ค้ายาบ้า และระดับความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการปราบปรามยาบ้า

ต่อศักดิ์ สะอาดพรรค (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วิจารณ์งานเบื้องต้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า ภูมิหลังของเจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจ อันได้แก่ อายุราชการ อัตราเงินเดือน สถานภาพสมรส จำนวนผู้อยู่ในความอุปการะ ลักษณะงานที่เคยปฏิบัติ และการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการด้านสายตรวจ มีส่วนสัมพันธ์กับการใช้วิจารณ์งานเบื้องต้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจ นอกจากนี้ในการศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วิจารณ์งานพบว่าเจ้าพนักงานตำรวจเห็นความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพนุ่มนวล แสดงถึงความตั้งใจที่จะสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน นอกจากนี้พบว่า การใช้วิจารณ์งานเบื้องต้นในการปฏิบัติเลือกบังคับใช้กฎหมายอาจแตกต่างกันด้านพื้นฐานความรู้ ทักษะ ความชำนาญ อิทธิพลต่างๆ และพบว่าเจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจใช้วิจารณ์งานของตนเองมากที่สุดในการดำเนินการใดๆ ต่อบุคคลและกลุ่มชน

ภาณุวัฒน์ บัวชาติ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจใช้อาวุธปืนของตำรวจสายตรวจ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษากรณีการระงับเหตุของตำรวจสถานีตำรวจภูธรตำบลแม่ปิง พบว่า อายุ อายุราชการ จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ และการฝึกอบรมวิชาการสายตรวจเพิ่มเติม มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้อาวุธปืนของตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรตำบลแม่ปิง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1.1 อายุ
- 1.2 ระดับการศึกษา
- 1.3 สถานภาพสมรส
- 1.4 บุคคลที่อยู่ในความ
อุปการะ
- 1.5 รายได้
- 1.6 ภาระหนี้สิน
- 1.7 อายุราชการ
- 1.8 ชั้นยศ

2. ประสบการณ์การฝึกอบรม

- 2.1 ประสบการณ์ทำงานใน
สายปราบปรามหรือ

สืบสวน

- 2.2 ฝึกอบรมการใช้อาวุธ
ปืน

- 2.3 ฝึกอบรมสิทธิมนุษยชน

- 2.4 การได้รับพิจารณาความ

ดีความชอบ

- 2.5 ประสบการณ์ยิงต่อสู้

กฎหมายระเบียบข้อบังคับ
เกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนมาตรฐาน
องค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับ
การใช้อาวุธปืนในการบังคับใช้
กฎหมาย

ตัวแปรตาม

1. ความรู้ความเข้าใจในตัวบท
กฎหมายตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน
และระเบียบเกี่ยวกับการใช้และพกปืน
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตจังหวัด
มหาสารคาม

2. ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน
องค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้
อาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขต
จังหวัดมหาสารคาม

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ
ตามตัวบทกฎหมายและมาตรฐาน
องค์การสหประชาชาติของเจ้าหน้าที่
ตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสาร
คาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย